

Woonlab thema Leefbaarheid

Bij het behandelen van het thema leefbaarheid zijn we erachter gekomen dat het onderwerp erg divers is. Of een wijk als leefbaar wordt ervaren hangt niet af van één factor, maar bestaat uit verschillende factoren. Ook is het persoonlijk of je een wijk leefbaar vindt of niet. Wel zie je in Utrecht dat bepaalde wijken er positief uitspringen en bepaalde wijken negatief. Zo geeft de leefbarometer een onvoldoende aan bij de leefbaarheid van grote delen van Overvecht en Kanaleneiland. Daarentegen scoren Tuinwijk, de binnenstad, Wittevrouwen een goed tot uitstekend. Hoe kunnen leefbaarheidsproblemen worden gepakt? Bij het beantwoorden van deze vraag zijn wij erachter gekomen dat er legio oplossingen te bedenken zijn. Vandaar dat wij besloten hebben om onze visie te baseren op verschillende best practices.

Vraagstelling:

We willen ons gaan focussen op het *eigen initiatief* van de wijkbewoners.

De periode van grootschalige wijkvernieuwing ligt achter ons. De corporaties hebben meer regels gekregen bij het besteden van leefbaarheidsbudgetten. Deze regels werken demotiverend voor aanvragers van die budgetten.

In lijn met het rijksbeleid wordt veel verwacht van eigen initiatief en *actief burgerschap* en *sociaal ondernemerschap*. Dit vraagt om creatieve ideeën op het juiste schaalniveau. Met dit in gedachten gaan we uit van de kracht van de mensen zelf en gaan we op zoek naar ideeën om de leefbaarheid te verbeteren vanuit kleinschalige initiatieven. De vraag is wat hiervoor nodig is vanuit de gemeente, woningcorporaties en andere lokale partners. We hebben hierbij een advies voor het besteden van leefbaarheidsbudget.

De Cultuurmakelaar

Om de zichtbaarheid van het eigen initiatief van wijkbewoners te stimuleren hebben we gekeken naar een Best Practice van het concept '[De Cultuurmakelaar](#)' in Houten..

Wat doet een cultuurmakelaar?

Kerntaken van een cultuurmakelaar zijn verbinden, initiëren, informeren en organiseren. Bea Nederhoff: *'Een belangrijke taak van een cultuurmakelaar is het doorlopend koppelen van partijen, bemiddelen en bruggen bouwen. Het aanjagen van nieuwe projecten, signaleren van ontwikkelingen en inspireren zie ik als een waardevolle taak van mijn functie'*

Lokale initiatieven moeten vanuit de bewoners zelf komen om aan te sluiten bij de doelgroep. De Cultuurmakelaar zou actief bewoners benaderen op een enthousiaste en toegankelijke manier. De Cultuurmakelaar moet kunnen faciliteren in de vorm van ruimte en tijd. Hij of zij kan ondersteuning bieden bij: toegang tot financiën die het makkelijker maken om initiatieven te realiseren en/of kijken of er beschikbare resources zijn, en/of kan helpen met aanvragen voor subsidies.

Kleinschalige initiatieven worden ondersteund en gefaciliteerd door een cultuurmakelaar. De cultuurmakelaar werkt vanuit 3 pijlers, namelijk sfeer, lokale initiatieven en veiligheid om de leefbaarheid te verbeteren

Extra!

De Cultuurmakelaar moet zich niet enkel focussen op de kwetsbare groepen in de wijk. Focus ligt op het bereiken van iedereen in de wijk Overvecht. Een Cultuurmakelaar zou dus ook zelfstandig onderzoek kunnen doen naar: leefbaarheidsbudgetten voor de wijk, Facebookgroepen in de wijk, onderzoek doen naar 'wat kennen de bewoners allemaal?'

Het doel van de Cultuurmakelaar is ook: kennis vergaren, en kennis doorgeven aan de bewoners en lokale ondernemers. Het faciliteren van bewonersinitiatieven is hierin erg belangrijk. Een focuspunt voor alle bewoners kan dan met name zijn:

- Werkenden ook kunnen aanschuiven bij bewonersgroepen.
- Flexplekken in buurthuizen op ruimere openingstijden.
-

Een Cultuurmakelaar werkt:

- Vanuit een bottom-up wijkverbetering methode.
- Om dit mogelijk te maken is nodig dat bewoners kennis hebben van de mogelijkheden, ondersteuning hebben, want het gevaar is dat initiatieven niet van de grond komen.
- Ondersteuning: professional die kan ondersteunen, maar ook kan aanjagen. Om initiatieven niet te laten vervallen.
- Ons voorstel is om vier cultuurmakelaars, met eigen expertise die samenwerken te implementeren per wijk
- Werkwijze kan ook geïmplementeerd worden in verschillende delen van de stad
- Klankbord voor bewoners die de wijk weerspiegelt.
- Jeugdtraject organiseren vanuit de Cultuurmakelaar.

Voorbeelden van lokale kleinschalig initiatieven

De cultuurmakelaar kan verschillende kleinschalige initiatieven van bewoners en lokale ondernemers ondersteunen. Hieronder staan twee voorbeelden van initiatieven, namelijk huiskamerconcerten en het creëren van lichtinstallaties en lichtkunstobjecten.

Huiskamerconcerten

Om de leefbaarheid te verbeteren in de wijk hebben we gekeken naar lokale initiatieven (Best Practices) die in het verleden al succesvol waren in andere wijken of steden. Zoals met name het initiatief; [huiskamerconcerten](#). Dit initiatief is ontstaan in Utrecht en verspreidt zich steeds meer over Nederland.

Als wij kijken naar de wijk Overvecht zien we dat er veel verschillende culturen wonen. Het percentage sociale huurwoningen is 70%. Er zijn woningen in Overvecht met grote woonkamers. Een kwalitatief onderzoek hiernaar kan uitwijzen of dit een mogelijkheid zou kunnen zijn in Overvecht om dit concept te implementeren vanuit de wijkbewoners zelf. Focus zou kunnen liggen op het organiseren van 'Huiskamerconcerten Wereldmuziek'.

Lichtinstallaties en lichtkunstobjecten

Voor een Best Practice hebben wij gekeken naar een aantal projecten in Amsterdam, Utrecht en Gent met betrekking tot het construeren van lichtinstallaties en lichtkunstobjecten. Met name de Best Practice in [Gent](#) heeft de drie belangrijke factoren in zich om de *sociale veiligheid* te stimuleren. Het creëren van grote lichtinstallaties en of lichtkunstobjecten zou een creatieve oplossing zijn om de sociale veiligheid te verhogen in de wijk Utrecht Overvecht. Als wij kijken naar het succesvolle resultaat van gemeente Gent heeft het Lichtplan drie belangrijke punten voor hen bewerkstelligd.

Wat de gemeente [Gent](#) hierdoor heeft bewerkstelligd is het creëren van:

1. Sociale veiligheid door extra verlichting.

2. Correcte verlichting kan ook de verkeersveiligheid verhogen. Licht versterkt immers de zichtbaarheid van de stedelijke structuur.
3. Het lichtplan leverde een positieve bijdrage aan de nachtelijke economie in Gent. Licht brengt immers bezoekers en toeristen naar minder toegankelijke delen van de stad. Sfeervol verlichte straten en pleinen nodigen uit tot een avondwandeling. Een aangepaste en energiezuinige verlichting van etalages en handels gevels maakt een winkelstraat aantrekkelijker.

Aanbevelingen

Concreet hebben wij de volgende aanbevelingen voor de woningbouwcorporaties en de gemeente om de leefbaarheid in Utrecht te verbeteren.

Aanbevelingen woningcorporatie:

- Ons advies is een pilot draaien met een cultuurmakelaar in de wijk Overvecht. Indien dit succesvol blijkt, kunnen we dit implementeren in andere wijken.
- Evalueren van de buurtbeheerder en kijken waar verbetering mogelijk is en netwerk van buurtbeheerders creëren. Nauw samenwerken met de cultuurmakelaar.
- Het samenwerken met en het promoten van een cultuurmakelaar.
- Regels voor het leefbaarheidsbudget versoepelen zodat het laagdrempelig is, zodat alle initiatieven een kans krijgen. Het inzetten van het leefbaarheidsbudget gaat via de cultuurmakelaar, die vrijheid krijgt om dit in te zetten naar eigen beoordeling.

Gemeente Utrecht:

- Het inzetten van cultuurmakelaars, volgens bovenstaand advies. En het promoten van de cultuurmakelaar.
- Het stimuleren van lokale ondernemers om zich te vestigen in Utrecht.
- Inzet van de cultuurmakelaars meenemen in het wijkactieprogramma die jaarlijks worden opgesteld door de wijkbureaus.
- Het beschikbaar stellen van budget voor de cultuurmakelaar, waarbij de cultuurmakelaar bepaald hoe het besteedt wordt.